

# BESLUIT

Besluit van de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit als bedoeld in artikel 37, eerste lid, van de Mededingingswet.

Nummer: 795 / Lanier - Agfa-Gevaert

1. Op 3 juni 1998 heeft de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit een melding ontvangen waarin is medegedeeld dat de ondernemingen Lanier Worldwide Inc. en Agfa-Gevaert Copier Systems Division (onderdeel van de Agfa-Gevaert groep) het voornemen hebben een concentratie als bedoeld in artikel 27 van de Mededingingswet te bewerkstelligen. Van de melding is mededeling gedaan in Staatscourant 105 van 9 juni 1998. Naar aanleiding van de mededeling in de Staatscourant zijn geen zienswijzen van derden naar voren gebracht. Ambtshalve zijn vragen gesteld aan verschillende marktpartijen.

## I. DE PARTIJEN

2. Lanier Worldwide Inc. (Lanier) is een vennootschap, opgericht naar het recht van de staat Delaware, Verenigde Staten van Amerika. Zij is de moederonderneming van Lanier Holdings, Inc. Lanier maakt deel uit van de Harris-groep. Aan het hoofd van de Harris-groep staat Harris Corporation.<sup>3</sup> Lanier is actief op het gebied van de marketing en distributie van kopieer-, fax-, dicteer- en multifunctionele apparatuur, managementinformatiesystemen voor de gezondheidszorg, alsmede het verlenen van outsourcing-diensten op deze gebieden.

4. Agfa-Gevaert Copier Systems Division (Agfa-Gevaert) is een onderdeel van de Agfa-Gevaert-groep. De activiteiten van Agfa-Gevaert zijn ondergebracht bij verschillende dochterondernemingen. De activiteiten in Nederland zijn ondergebracht bij Agfa-Gevaert B.V. De Agfa-Gevaert-groep maakt zelf deel uit van de Bayer-groep. Aan het hoofd van de Bayer-groep staat Bayer AG.

5. Agfa-Gevaert is actief op het gebied van de marketing, verkoop, verhuur en leasing van kopieerapparaten, alsmede levering van aanverwante producten en after-sales-diensten.

## II. DE GEMELDE OPERATIE

6. De gemelde operatie betreft de verkoop aan Lanier van de bij Agfa-Gevaert B.V. ondergebrachte activiteiten en activa van Agfa-Gevaert. Partijen hebben overlegd een 'Master Asset Purchase Agreement', d.d. 20 april 1998, gesloten tussen Agfa-Gevaert N.V., Agfa-Gevaert AG (beide deel uitmakend van de Agfa-Gevaert groep) en Lanier. De bij Agfa-Gevaert B.V. ondergebrachte activiteiten en activa zullen worden overgedragen middels een nog niet gesloten 'Local Asset Purchase Agreement', welke een uitwerking vormt van het eerder genoemde document. Partijen hebben hiervan een concept overlegd.

### III. TOEPASSELIJKHEID VAN HET CONCENTRATIE TOEZICHT

7. De gemelde operatie is een concentratie in de zin van artikel 27, onder b, van de Mededingingswet. De hierboven, onder punt 6, omschreven transactie leidt er toe dat Lanier zeggenschap verkrijgt over de bij Agfa-Gevaert B.V. ondergebrachte activiteiten.

8. Uit de bij de melding ter beschikking gestelde omzetgegevens blijkt dat de gemelde concentratie binnen het toepassingsbereik van de Mededingingswet valt.

### IV. BEOORDELING

#### A. Relevante markten

Relevante productmarkt

9. Partijen omschrijven de relevante productmarkt als de markt voor de verkoop, verhuur en leasing van fotokopieerapparaten, inclusief de levering van aanverwante producten en ondersteunende diensten. Zij zijn van mening dat een onderscheid kan worden gemaakt tussen markten, dan wel marktsegmenten, voor zwart-wit-kopieerapparaten en kleuren-kopieerapparaten.

10. Zij stellen dat er geen separate productmarkten zijn voor aanverwante producten ('toners', ontwikkelaars, 'overhead-sheets' etc.) en/of aanvullende diensten (reparatie en onderhoud), omdat deze zeer nauw samenhangen met de levering van kopieerapparaten. Partijen zijn verder van mening dat, indien hier separate productmarkten moeten worden onderscheiden, het afzonderlijke productmarkten betreft voor de producten en diensten met betrekking tot de kopieerapparaten afkomstig van specifieke fabrikanten.

11. Of sprake is van één markt voor Overkoop, verhuur en leasing van kopieerapparaten, dan wel of sprake is van een markt voor verkoop, een markt voor verhuur en een markt voor leasing van kopieerapparaten kan in het onderhavige geval in het midden blijven, omdat de uiteindelijke beoordeling hierdoor niet wordt beïnvloed (zie punten 20-25).

12. Ondervraagde marktpartijen bevestigen dat er verschillende markten zijn te onderscheiden voor zwart-wit- en kleuren-kopieerapparaten. Wel is de verwachting uitgesproken dat dit wegens technische ontwikkelingen in de toekomst niet meer het geval zal zijn.

13. In het onderhavige onderzoek kan evenwel in het midden blijven of bij de afbakening van de productmarkt onderscheid moet worden gemaakt tussen zwart-wit- en kleuren-kopieerapparaten. De uiteindelijke beoordeling van de effecten van de voorgenomen concentratie wordt hierdoor niet beïnvloed (zie punten 20-25).

14. In de branche is het gebruikelijk onderscheid te maken tussen kopieerapparaten van verschillende capaciteit, uitgedrukt in het aantal kopieën dat een apparaat per minuut kan maken. In het onderhavige onderzoek kan evenwel in het midden blijven of aan de hand van dit onderscheid verschillende productmarkten moeten worden onderscheiden, omdat de uiteindelijke beoordeling van de voorgenomen concentratie ook hierdoor niet wordt beïnvloed (zie punten 20-25).

15. Met betrekking tot de door partijen genoemde aanverwante producten en aanvullende diensten zij het volgende vermeld. Ondervraagde

marktpartijen verschillen van mening over de vraag of het hier aparte productmarkten betreft. Enerzijds wordt opgemerkt dat klanten ingeval van lease of verhuur van kopieerapparaten veelal door leveranciers worden verplicht ten aanzien van deze apparaten een onderhoudscontract af te sluiten, waarbij levering van deze producten en diensten is inbegrepen. In geval van verkoop zijn dergelijke onderhoudscontracten gebruikelijk. Deze contracten worden doorgaans afgesloten voor drie tot vijf jaar. De mogelijkheid om een dergelijk contract met derden af te sluiten is beperkt, omdat de vereiste specifieke kennis van de geplaatste apparatuur hen doorgaans ontbreekt. Anderzijds wordt de trend gesignaleerd dat bepaalde ondernemingen zich gaan toeleggen op aanverwante producten en/of aanvullende diensten.

16. In het onderhavige geval kan in het midden blijven of genoemde aanverwante producten en/of aanvullende diensten behoren tot afzonderlijke productmarkten, omdat de uiteindelijke beoordeling van de voorgenomen concentratie hierdoor niet wordt beïnvloed (zie punten 20-25).

#### Relevante geografische markt

17. Naar mening van partijen is de relevante geografische markt nationaal. De markt is naar hun mening niet ruimer, omdat de aard van de producten met zich meebrengt dat de leverancier nauw met zijn klant moet samenwerken om de geleverde producten en diensten optimaal af te stemmen op zijn behoeften. Hierbij zijn communicatie in de landstaal van de klant en de aanwezigheid van lokale vestigingen van belang, aldus partijen.

18. Het bovenstaande wordt door andere marktpartijen bevestigd. Op grond van genoemde redenen kan worden aangenomen dat de relevante geografische markt niet ruimer is dan landelijk.

19. Tevens kan worden aangenomen dat de relevante geografische markt niet enger is dan landelijk. Aannemelijk is dat klanten wegens hun behoefte aan aanverwante producten en aanvullende diensten de voorkeur geven aan een leverancier die in staat is met enige regelmaat de klant te bezoeken zonder dat hiervoor extra kosten in rekening worden gebracht. Aangezien marktpartijen te kennen geven dat grote leveranciers landelijk opereren, brengt dit evenwel niet met zich mee dat concurrentie overwegend op lokaal of regionaal niveau plaatsvindt.

#### **B. Gevolgen van de concentratie**

20. Lanier is in Nederland niet actief op het gebied van kleuren-kopieerapparaten. Indien aparte markten moeten worden onderscheiden voor zwart-wit- en kleuren-kopieerapparaten, behoren kleuren-kopieerapparaten derhalve niet tot een beïnvloede markt. Ten aanzien van de verkoop, verhuur en leasing van zwart-wit kopieerapparaten in Nederland, is de gezamenlijke positie van partijen het sterkst op het gebied van de apparaten met een capaciteit van [...] tot [...] afdrucken per minuut. Partijen hebben aangegeven dat hun gezamenlijke marktaandeel op dit gebied, berekend op basis van het aantal apparaten dat per jaar wordt geplaatst, [...] % bedraagt. Hierbij zij opgemerkt dat andere marktpartijen vermelden dat in de branche, naast het aantal plaatsingen per jaar, ook het totale aantal geplaatste machines wordt gebruikt als maatstaf om marktaandelen te bepalen. Er is in het onderhavige geval evenwel geen reden om aan te nemen dat aldus berekende marktaandelen tot andere inzichten aanleiding zouden geven.

21. Indien apparaten met verschillende capaciteiten tot dezelfde markt

worden gerekend is het gezamenlijke marktaandeel van partijen [...] %. De marktaandelen van partijen ten aanzien van het leveren van aanverwante producten en aanvullende diensten zijn kleiner dan die op het gebied van de verkoop, verhuur en leasing van fotokopieerapparaten zelf.

22. Indien uitgegaan wordt van aparte markten voor huur, verkoop en lease van kopieerapparaten geldt dat er geen overlap is met betrekking tot de markt voor verhuur. Voorts geldt dat het merendeel van de kopieerapparaten door Lenier geleverd wordt op basis van een lease-constructie, terwijl het overgrote deel van de kopieerapparaten van Agfa-Gevaert wordt verhuurd. Het gezamenlijke marktaandeel van partijen op de markt voor verkoop van kopieerapparaten wordt geschat op ca. [...] % en op de markt voor lease van kopieerapparaten op ca. [...] %.

23. Uitgaande van de hierboven genoemde marktafbakeringen kan op grond van genoemde marktaandelen worden geconcludeerd dat er geen reden is om aan te nemen dat de voorgenomen concentratie leidt tot het ontstaan van een economische machtspositie.

24. Indien zwart-wit- en kleuren-kopieerapparaten tot dezelfde markt worden gerekend, leidt dit niet tot een andere conclusie. Uitgaande van deze afbakening is het gezamenlijke marktaandeel van partijen eveneens [...] % (exclusief aanverwante producten en aanvullende diensten, gerekend voor alle capaciteiten gezamenlijk).

25. Partijen beschikken niet over gegevens met betrekking tot hun gezamenlijke positie op het gebied van kleuren- en zwart-wit-kopieerapparaten samen, uitgesplitst naar verschillende categorieën van capaciteiten. Er is evenwel geen reden om aan te nemen dat partijen binnen één van deze categorieën gezamenlijk een substantieel sterkere positie innemen dan de eerder genoemde [...] % in de categorie van [...] tot [...] afdrucken per minuut. De marktomvang van activiteiten met betrekking tot zwart-wit-kopieerapparaten is immers aanzienlijk groter dan die met betrekking tot kleuren-kopieerapparaten. Indien de omzet van Agfa-Gevaert, behaald op het laatstgenoemde gebied, wordt meegerekend bij de posities van partijen op het gebied van zwart-wit-kopieerapparaten, kan dit derhalve niet leiden tot een substantieel groter marktaandeel.

## V. NEVENRESTRICTIES

26. Het door partijen overlegde concept van de 'Local Asset Purchase Agreement' bevat een non-concurrentiebeding, ten aanzien waarvan zij zich op het standpunt stellen dat het rechtstreeks verbonden is aan de gemelde concentratie en noodzakelijk voor haar verwezenlijking (artikel 13.1, aanhef en onder a). Dit beding houdt in, kort gezegd, dat de verkoper niet actief zal zijn op het gebied waarop Agfa-Gevaert B.V. ten tijde van de voorgenomen overname actief is, gedurende twee jaar en binnen het geografische gebied waarin Agfa-Gevaert B.V. op dat moment opereert. Hierbij wordt inbegrepen het benaderen van klanten en het werven van personeel van Agfa-Gevaert B.V.

27. Met partijen kan worden aangenomen dat een zekere bescherming van de koper noodzakelijk is om de waarde van de transactie te waarborgen. De met de transactie gemoeide goodwill en know-how vormen een substantieel deel van deze waarde. Noch de reikwijdte van het beding, noch de tijdsduur gaat verder dan hetgeen noodzakelijk is voor de verwezenlijking van de gemelde concentratie.

## VI. CONCLUSIE

28. Na onderzoek van deze melding, is de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit tot de slotsom gekomen dat de gemelde operatie binnen de werkingssfeer van het in hoofdstuk 5 van de Mededingingswet geregelde concentratietoezicht valt. Hij heeft geen reden om aan te nemen dat als gevolg van die concentratie een economische machtspositie kan ontstaan of worden versterkt die tot gevolg heeft dat een daadwerkelijke mededinging op de Nederlandse markt of een deel daarvan op significante wijze wordt belemmerd.

29. Gelet op het bovenstaande deelt de directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit mede dat voor het tot stand brengen van de concentratie waarop de melding betrekking heeft geen vergunning is vereist.

30. Gelet op de punten 26 en 27 is de directeur-generaal van oordeel dat, voor zover het aldaar genoemde concurrentiebeding een overeenkomst is als bedoeld in artikel 6 van de Mededingingswet, dat artikel ingevolge artikel 10 van de Mededingingswet niet geldt voor deze overeenkomst.

Datum: 29 juni 1998

w.g. A.W. Kist

directeur-generaal van de Nederlandse mededingingsautoriteit

Tegen dit besluit kan degene, wiens belang rechtstreeks bij dit besluit is betrokken, binnen zes weken na bekendmaking van dit besluit een gemotiveerd beroepschrift indienen bij de arrondissementsrechtbank te Rotterdam, sector bestuursrecht, Postbus 50951, 3007 BM, Rotterdam.

[terug](#)

*Aan de inhoud van deze pagina's kunt u geen rechten ontleen.*